

**UCHWAŁA NR XXVII/365/21
RADY MIEJSKIEJ WE FROMBORKU**

z dnia 30 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata
2022-2024 w Gminie Frombork**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U z 2021 r. poz. 1372, 1834) oraz art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. (tj. Dz. U z 2020 r. poz. 2050) Rada Miejska we Fromborku uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 w Gminie Frombork stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Frombork.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. i podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty.

Wiceprzewodnicząca Rady
Miejskiej we Fromborku

Urszula Zakrzewska

Załącznik do uchwały Nr XXVII/365/21
Rady Miejskiej we Fromborku
z dnia 30.12.2021 r.

**GMINNY PROGRAM PRZCIWDZIAŁANIA
NARKOMANII NA LATA 2022-2024
W GMINIE FROMBORK**

Frombork 2022

1. Wprowadzenie i podstawa prawna Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024 w Gminie Frombork określa strategię działań w zakresie profilaktyki uzależnień i zmniejszania szkód wynikających z zażywania narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Przeciwdziałanie narkomanii jest zadaniem własnym gminy. Niniejszy Program został opracowany na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2050), która zobowiązuje samorządy do kreowania lokalnej polityki w zakresie walki z narkomanią oraz ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U. z 2021 roku, poz. 1956).

Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności:

- 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną;
- 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- 3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii¹.

Ustawa o zdrowiu publicznym, która weszła w życie w 2015 roku, wprowadziła zadania z zakresu zdrowia publicznego oraz zasady ich finansowania, wskazując jednocześnie wśród realizatorów jednostki samorządu terytorialnego. Dokumentem, który z kolei wskazuje konkretne zadania dla samorządów, jest Narodowy Program Zdrowia (NPZ) na lata 2021–2025 przyjęty w formie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. (Dz. U. 2021, poz. 642)². To podstawowy dokument polityki zdrowia publicznego, który wyznacza cele operacyjne i podmioty odpowiedzialne za ich realizację.

Cele operacyjne i zadania służące realizacji celów operacyjnych określone w w/w Narodowym Programie Zdrowia muszą wspólnie przyczyniać się do ograniczania społecznych nierówności w zdrowiu, a także powinny być realizowane w sposób

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. z 2020 r., poz. 2050).

² Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r. , poz. 642).

powiązany, przeciwdziałając więcej niż jednemu zagrożeniu jednocześnie, w szczególności w obszarach, w których istnieją naukowe dowody zależności między zagrożeniami lub czynnikami ryzyka i czynnikami chroniącymi. Cele będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności, zgodnie z koncepcją uniwersalnego projektowania, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217), oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami i osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062). Ustawa o zdrowiu publicznym podkreśla znaczenie konieczności zapewnienia spójności działań w zakresie Narodowego Programu Zdrowia realizowanych przez organy władzy publicznej i współpracujące z nimi podmioty.

2. Zjawisko narkomanii w Polsce

W świadomości społecznej pojęcie narkomanii wzbudza negatywne emocje. Jest to spowodowane realnymi skutkami zaburzeń związanych z nadużywaniem substancji psychoaktywnych. Stosowanie tych środków zakłóca w poważny sposób funkcjonowanie człowieka jego rodziny a także jego otoczenia.

Narkomania jest zjawiskiem patologicznym, które prowadzi do uzależnienia. Powszechnie przyjmuje się, iż narkomania to nałogowe zażywanie środków, głównie chemicznych, których celem jest wprowadzenie organizmu w stan odurzenia. Obraz polskiej narkomanii skonstruowany został pod koniec lat 80.XX wieku. Do jakościowej i ilościowej zmiany tego zjawiska przyczyniło się przede wszystkim otwarcie granic.

Osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych mają zapewniony bezpłatny dostęp do świadczeń związanych z leczeniem, rehabilitacją i reintegracją. W polskim systemie ochrony zdrowia sytuacja ta, jak również kwestie dotyczące przymusowego leczenia osób uzależnionych reguluje ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii³. Zgodnie z jej przepisami leczenie osoby uzależnionej prowadzi podmiot leczniczy lub lekarz wykonujący zawód w ramach praktyki zawodowej.

³ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. z 2020 r., poz. 2050).

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴ zapewnia możliwość dowolnego wyboru świadczeniodawcy udzielającego świadczeń, zarówno ambulatoryjnych, jak i szpitalnych niezależnie od miejsca zamieszkania pacjenta.

Podstawową metodą leczenia uzależnień jest farmakologia i psychoterapia. W terapii antynarkotykowej dąży się do wdrożenia modelu holistycznego, zakładającego powiązanie psychiki i ciała. Forma profesjonalnej terapii jest najczęściej stosowana psychoterapia grupowa, która opiera się na modelu społeczności terapeutycznej. Ta forma terapii polega na readaptacji a jej głównym założeniem jest pomoc w powrocie do normalnego życia. Natomiast do nieprofesjonalnej pomocy zalicza się głównie grupy samopomocy i instytucje wyznaniowe. Członkowi tych grup spotykają się systematycznie w celu uzyskania i udzielenia sobie nawzajem wsparcia⁵.

Główny Urząd Statystyczny przedstawił raport, w którym określono liczbę Polaków uzależnionych od substancji psychoaktywnych leczonych w poradni. Między latami 2007 a 2018, liczba osób leczonych z powodu nałogu od środków psychoaktywnych wzrosła o 27%. Najmniejszą liczbę przypadków ww. schorzenia odnotowano w 2012 roku (27 899 przypadków), zaś w roku 2018 zarejestrowano najwyższą jak dotąd liczbę osób leczonych z powodu uzależnienia od substancji psychoaktywnych (43 207 osób) (GUS 2020). W Polsce nie odnotowuje się dużej liczby zgonów spowodowanych bezpośrednio przez przedawkowanie narkotyków. Według ostatnich danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2017 roku w Polsce zarejestrowano 202 zgony z powodu przedawkowania lub innych zdarzeń związanych z narkotykami. Dane z 2017 roku pokazują, że ofiarami śmiertelnych przedawkowania w Polsce są przede wszystkim mężczyźni (73% przypadków) (CINN 2019)⁶.

⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.).

⁵ Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu 2021, Tom 27, Nr 1, [w:] I. Sadło, E. Guz, A. Wójciuk i inni, Uzależnienie od substancji psychoaktywnych jako wyzwanie dla zdrowia publicznego, s.71

⁶ Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji. Rekomendacja nr 12/2020 z dnia 30 listopada 2020 Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w sprawie zalecanych technologii medycznych, działań przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej oraz warunków realizacji tych programów, dotyczących profilaktyki uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych u młodzieży i młodych dorosłych, s. 4.

3. Cele i zadania Programu

Wśród 5 celów operacyjnych w Narodowym Programie Zdrowia, cel 2 dotyczy profilaktyki uzależnień. Zadania uwzględnione w celu 2 skierowane są do różnych realizatorów w tym m.in. do jednostek samorządu terytorialnego.

I. Zintegrowane przeciwdziałanie uzależnieniom

Lp.	Nazwa zadania
1.	Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom
2.	Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień
3.	Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin
4.	Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doświadczających przemocy w rodzinie
5.	Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich

II. Uzależnienie od alkoholu

Lp.	Nazwa zadania
1.	Wdrożenie i upowszechnianie standardów i procedur profilaktyki, diagnozy oraz terapii FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych) zgodnie z aktualnym stanem wiedzy naukowej
2.	Kształcenie personelu medycznego w zakresie umiejętności rozpoznawania wzorów picia i podejmowania interwencji wobec pacjentów pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz na temat FASD (Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych)
3.	Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu
4.	Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie produkcji,

	dystrybucji, sprzedaży, reklamy, promocji oraz spożywania napojów alkoholowych
--	--

III. Uzależnienie od zachowań behawioralnych

Lp.	Nazwa zadania
1.	Upowszechnianie wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie materiałów informacyjno-edukacyjnych, prowadzenie kampanii społecznych, strony i poradni internetowej oraz telefonu zaufania

IV. Uzależnienia od narkotyków

Lp.	Nazwa zadania
1.	Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych.

4. Realizatorzy Programu

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii podmiotami realizującymi zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii są organy administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie określonym w ustawie.

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii są realizowane, w zakresie określonym w ustawie (art. 5 ust.2), także przez:

- 1) przedszkola, szkoły i inne jednostki organizacyjne wymienione w art. 2 pkt 3–9 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378);
- 2) szkoły wyższe;
- 3) podmioty lecznicze i inne podmioty działające w ochronie zdrowia;
- 4) jednostki Wojska Polskiego, Policji i Straży Granicznej;
- 5) organy celne;
- 6) jednostki organizacyjne Służby Więziennej oraz zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich;
- 7) ośrodki pomocy społecznej, centra usług społecznych, powiatowe centra pomocy rodzinie i regionalne ośrodki polityki społecznej;

- 8) jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821), oraz asystentów rodziny, rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka;
- 9) środki masowego przekazu.

W realizacji zadań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe i inne podmioty, których działalność statutowa obejmuje zadania należące do sfery zadań publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, działalności charytatywnej, nauki, edukacji, oświaty i wychowania, kultury fizycznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego lub przeciwdziałania patologiom społecznym, promocji i organizacji wolontariatu, po przeprowadzeniu konkursu, o którym mowa w art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), a także samorządy zawodów medycznych, rodziny osób uzależnionych, oraz grupy samopomocy osób uzależnionych i ich rodzin.

Działalność w zakresie przeciwdziałania narkomanii na skalę ogólnopolską prowadzi Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii. Biuro to jest jednostką budżetową podległą ministrowi właściwemu do spraw zdrowia.

5. Grupa docelowa

Adresatami niniejszego programu są mieszkańcy Miasta i Gminy Frombork, a w szczególności młodzież szkolna, rodziny osób dotkniętych problemem narkomanii, osoby uzależnione od środków psychoaktywnych, oraz przedstawiciele służb, instytucji działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Podczas planowania a następnie realizowania działań profilaktycznych, szczególna uwaga powinna być kierowana na dzieci i młodzież.

6. Źródła i zasady finansowania Programu

1. Środki finansowe niezbędne do realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021-2024 dla Gminy Frombork pochodzą z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz inne pozyskane na ten cel.

7. Postanowienia końcowe

1. Program będzie monitorowany na bieżąco.
2. Nadzór nad realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021-2024 sprawuje Burmistrz.
3. Organem wykonawczym w/w Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych we Fromborku, która w terminie do 31 marca każdego roku składa Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni.

**Ankieta anonimowa, przeprowadzona wśród uczniów klas VII i VIII
Zespołu Szkół we Fromborku w październiku 2021 r.**

Uwaga:

- Wypełniając ankietę należy wstawić krzyżyk we właściwej kratce,
- Można zaznaczyć kilka kratek w jednej odpowiedzi.

Część I. Dane ogólne

1. Płeć:

- ☐ Kobieta 24 osób (41%)
- ☐ Mężczyzna 35 osób (59%)

2. Gdzie mieszkasz:

- ☐ Wieś 18 (31%)
- ☐ Miasto 41 (69%)

Część II. Narkotyki i papierosy

1. Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek zażywać narkotyki:

- ☐ Tak 3 osoby (5%)
- ☐ Nie 56 osób (95%)

Jeśli w Pytaniu 1 zaznaczyłeś odpowiedź „Nie” to przejdź do pytania 7

2. Jeśli tak to ile razy:

- ☐ Tylko jeden raz 3 osoby (100%)
- ☐ Dwa lub trzy
- ☐ Trzy i więcej

3. Jeśli tak to ile miałś/eś lat jak po raz pierwszy zażyłaś/eś: 14 lat

4. Jeśli zażywałaś/eś narkotyki to jakie:

- ☐ Marihuana 3 osoby (100%)
- ☐ Haszysz
- ☐ LSD
- ☐ Amfetamina
- ☐ Dopalacze
- ☐ Substancje halucynogenne
- ☐ Inne (jakie).....
- ☐ Ecstasy

5. Czy doświadczyłeś negatywnych skutków zażywania narkotyków?

- ☐ Tak
- ☐ Nie 6 osób (100%)

6. Czy jeśli miałeś/eś kontakt z narkotykami to gdzie po raz pierwszy ich spróbowałeś/eś?

- ☐ W domu
- ☐ W szkole
- ☐ U kolegi/koleżanki 1 osoba (50%)
- ☐ Inne (gdzie) 1 osoba (50%)

7. Czy zdarzyło Ci się odmówić wzięcia narkotyku?

- ☐ Tak 13 osób (24%)
- ☐ Nie proponowano mi 42 osoby (76%)

8. Czy ktoś z twoich znajomych miał kontakt z narkotykami?

- ☐ Tak 11 osób (16%)
- ☐ Nie 8 osób (12%)
- ☐ Nie wiem 48 osób (72%)

9. Czy posiadasz wiedzę na temat uzależnienia od narkotyków:

- ☐ Tak, w dużym stopniu 19 osób (33%)
- ☐ Tak, w średnim stopniu 22 osoby (39%)
- ☐ Tak, ale niewiele 8 osób (14%)
- ☐ Nie posiadam 8 osób (14%)

10. Gdzie lub skąd pozyskujesz najwięcej informacji na temat narkomanii?

- ☐ Od rodziców 13 osób (15%)
- ☐ Od nauczycieli 29 osób (35%)
- ☐ Z internetu 34 osoby (41%)
- ☐ Z czasopism 2 osoby (2%)
- ☐ Inne (gdzie, skąd) 6 osób (7%)

11. Czy posiadasz wiedzę gdzie najłatwiej można zdobyć narkotyki:

- ☐ W miejscowości, w której mieszkam 4 osoby (6%)
- ☐ W sąsiednich miejscowościach 6 osób (10%)
- ☐ W szkole 2 osoby (3%)
- ☐ Przez internet 9 osób (15%)
- ☐ Nie wiem 40 osób (66%)

12. Jak myślisz jakie są powody, dla których młodzi ludzie sięgają po narkotyki?

- ☐ Problemy w domu 29 osób (26%)
- ☐ Problemy w szkole 16 osób (12%)
- ☐ Problemy osobiste 29 osób (26%)
- ☐ Chęć przypodobania się znajomym 36 osób (32%)
- ☐ Inne (jakie) 5 osób (4%)

13. Czy wiesz gdzie może szukać pomocy osoba mająca problem z narkotykami?

- ☐ Tak, to gdzie: 23 osoby (41%)
- ☐ Nie 33 osoby (59%)

14. Czy kiedykolwiek paliłeś/eś papierosa?

- ☐ Tak 18 osób (32%)
- ☐ Nie 38 osób (68%)

Jeśli w Pytaniu 14 zaznaczyłeś odpowiedź „Nie” to przejdź do pytania 18

15. Jeśli tak to kiedy ostatni raz :

- ☐ Dziś
- ☐ Tydzień temu 3 osoby (6%)
- ☐ Miesiąc i dłużej 16 osób (94%)

16. Gdzie palisz papierosy:

- ☐ W domu 2 osoby (11%)
- ☐ W szkole
- ☐ W ustronnych miejscach (gdzie) 17 osób (89%)

17. Skąd zdobywasz papierosy:

- ☐ Kupuję w sklepie 2 osoby (10%)
- ☐ Od kolegi/koleżanki 6 osób (30%)
- ☐ Od dorosłej osoby 5 osób (25%)
- ☐ Inne 7 osób (35%)

18. Czy posiadasz wiedzę o szkodliwości i chorobach związanych z paleniem tytoniu?

- ☐ Tak 55 osób (95%)
- ☐ Nie 3 osoby (5%)

Do wypełnienia ankiety przystąpiło 59 uczniów klasy VII i VIII Zespołu Szkół we Fromborku. Ankieta dotyczyła uzależnienia od narkotyków i papierosów.

Do jednorazowego kontaktu z narkotykami konkretnie marihuaną przyznało się 5% ankietowanych. Twierdzą, że po narkotyki sięgnęli mając 14 lat. Osoby te uznały, że nie doświadczyły negatywnego skutku zażywania narkotyku. Narkotyku spróbowali u znajomych 50% oraz w innym miejscu (nie podano w jakim) 50%.

24% ankietowanych oznajmiło, że odmówiło wzięcia narkotyku a 76% twierdzi, że nikt im nigdy tego nie proponował. Ankietowani uczniowie przyznali, że posiadają wiedzę na temat uzależnienia od narkotyków: w średnim stopniu- 39%, w dużym stopniu -33%, niewiele oraz nie posiadają wiedzy po 14%. Najwięcej informacji na temat narkomanii pozyskują z internetu 41%, od nauczycieli 35%, od rodziców 15%.

66% ankietowanej młodzieży nie wie skąd można pozyskać narkotyki, 15% uważa, że najłatwiej można zdobyć narkotyki przez internet, zaś 10% i 6% twierdzi, że mogą nabyć narkotyki w miejscowości sąsiedniej lub w której mieszkają. Powodem dla którego młodzież sięga po narkotyki to: chęć przypodobania się znajomym 32%, problemy w domu i problemy osobiste po 26%, problemy w szkole 12%.

41% ankietowanych wie gdzie szukać pomocy odnośnie problemu narkomanii, natomiast 59% nie wie gdzie można uzyskać pomoc.

Jeśli chodzi o palenie papierosów to 32% ankietowanych przyznaje się do palenia, natomiast 68% twierdzi, że nie paliło nigdy papierosów. Wśród osób, które próbowały palić 94% twierdzi, że ostatni raz paliła miesiąc i dłużej, natomiast 6% ostatni raz paliło około tygodnia temu. Młodzież pali najczęściej w ustronnych miejscach 89% oraz w domu 11%, natomiast papierosy zdobywają: 35% nie podaje skąd ma papierosy, 30% twierdzi, że od kolegi/koleżanki, zaś 25% od dorosłej osoby. O szkodliwym wpływie palenia tytoniu wie 95% ankietowanych, zaś 5% twierdzi, że nie posiada takiej wiedzy.

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1285 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. z 2020 r., poz. 2050).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 r., poz. 642).
4. Agencja Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji. Rekomendacja nr 12/2020 z dnia 30 listopada 2020 Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji w sprawie zalecanych technologii medycznych, działań przeprowadzanych w ramach programów polityki zdrowotnej oraz warunków realizacji tych programów, dotyczących profilaktyki uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych u młodzieży i młodych dorosłych.
5. Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu 2021, Tom 27, Nr 1, [w:] I. Sadło, E. Guz, A. Wójciuk i inni, Uzależnienie od substancji psychoaktywnych jako wyzwanie dla zdrowia publicznego